

До Председателя на
Министерския съвет на
Република България
Г-н Сергей Станишев

До Бюджетната комисия на
Народното събрание

До Комисията по наука и
образование на Народното
събрание

До Националния съвет за
тристранно сътрудничество

ПОЗИЦИЯ

на Института по история при БАН

Относно: Искане на учени-физици от БАН за привеждане съотношението на заплащане на висококвалифицирания научно-изследователски труд към заплащането на работещите в държавната администрация в съответствие с аналогичните съотношения в останалите страни – членки на Европейския съюз.

Уважаеми господин Председател на Министерския съвет на
Република България,

Уважаеми госпожи и господа членове на Бюджетната комисия
и на Комисията по наука и образование на Народното събрание,

Уважаеми госпожи и господа членове на Националния съвет
за тристранно сътрудничество,

България е сред европейските държави с най – неравномерно историческо развитие и - като последица – със закъсняло формиране на модерното българско общество, както спрямо водещите световни образци, така и спрямо собствените възможности. Причините за това състояние са обект на постоянен изследователски интерес на науката, но отговорността за преодоляването му е проблем на политиката. Позволяваме си да напомним това, защото в сложните отношения между история и политика сигналите на миналото често оставаха и остават неразбрани и неизползвани.

Приемането на България в Европейския съюз създава условия за ускорено къссяване на изоставането ни от нашите нови партньори и е разбираемо, когато водещата партия в управляващата у нас коалиция декларира, че “започва нов етап в развитието на България”. Като историци ние обаче знаем, че само решителната раздяла с недостатъците на предходния период между да даде енергия на промяната. Защото нейното реално осъществяване е възможно ако хармонизираме с ЕС не само

законите, административните норми и политическата практика, но и вътрешните си социални отношения, основните си ценности и ориентирите за бъдещето.

Обещанията за ново начало изглеждат твърде несигурно пред факта, че съвременното българско общество и неговите държавни институции страдат от липса на ясни критерии за йерархията на основополагащите универсални и национални ценности, както и за реалните приноси на различните социални групи за неговото развитие. Писмото на учените - физици от БАН за необходимостта от привеждане на заплащането на научноизследователския труд в съответствие с работещите в държавната администрация по аналогия с ЕС ясно сочи българското разминаване с практиката на европейските ни партньори и драстично нарушените критерии в домашните ни социални оценки.

Историците от Института по история на БАН подкрепяме исканията на колегите физици и добавяме към техните аргументи и примера на собственото ни българско минало. Предлагаме на вашето внимание данни от различни години за заплатите на учени и висши държавни служители, които разкриват ясно тенденцията към формиране на трайно установено съотношение в оценките на техния труд. Данните са от архива на проф.Георги Т. Данаилов, бивш председател на Бюджетната комисия при Народното събрание (НА –БАН, ф. 48 к, а.е.326), от различни държавни бюджети и публикуваните “Изменения на таблиците за заплатите на държавните служители...”, С.1927. Посочените числа са месечни заплати в левове.

	1899 г.	1911 г.	1923 г.	1927 г.	1929/30 г.	Увелич. в % от 1911г.
Главен секретар на МВР	600 лв.	600	1825	10800	11440	71.3
Началник отделение	510	500	1592	10000	9390	70.2
Председател на Върховен касационен съд	767	800	1925	10400	16740	78.3
Председател на Апелативен съд	550	600	1725	9900	14670	91.4
Митрополит	380	700	1525	10400		
Полковник – командир на полк	700	700			11040	59.0
Професор	550	600	1825	10400	12600	78.5
Доцент	372	400	1425	6800	8460 лв.	79.1

Очевидно е, че висококвалифицираните учени и преподаватели са съизмеримо оценявани не само с най-високите позиции в държавната администрация и правосъдието, но и с висшия клир и с висшите офицери и генералитета. След 1930 г. тези съотношения се запазват като знак, че българското модерно общество е придобило завършен образ и е изградило ясна представа за своята социална йерархия.

За да не ви отегчаваме с данни за времето до 1989 г., което със сигурност добре познавате, ще напомним, че в началото на 80-те години заплатите на професорите са съизмерими със заплатите на началници на управления в

министерствата, а на доцентите с възнагражденията на началниците на отдели, т.е. съотношенията са близки до исканото в писмото на нашите колеги. В контекста на разглеждания проблем сравнението между българското настояще и българското минало сочи категорично съществуването на смущаващи дефекти във функционирането на съвременната държавна система. Подценяването на висококвалифицирания научноизследователски труд обаче е нещо повече от несправедливо снижаване на социалния статус на учените и отнемане на полагащия им се публичен престиж – то е пряк път към ограничаване на възможността за пълноценно развитие на българската наука.

Ние сме дълбоко убедени, че България притежава необходимите ресурси за ускорено приближаване към водещите съвременни социални и икономически стандарти, и че най - ефективните средства за това са науката, съвременните технологии и модерното образование. Вярваме, уважаеми госпожи и господа, че позицията на учените от БАН ще бъде разбрана и приета именно като загриженост за развитието на българската наука и на българското общество и ще получи адекватен и своевременен отговор.

17 април 2007

Директор: Чл. кор. дин Г. Марков
Председател на НС: Ст.н.с. I ст. дин Ст. Дойнов
Председател на ОС: Ст.н.с. д-р А. Димитров